

Oppfølging av Frivillighetserklæringen status desember 2015

Frivillighetserklæringen ble vedtatt av regjeringen 21. mai 2015.

Dette er en første rapportering på erklæringen. Den vil ta for seg del 2 av erklæringen med vekt på medvirkning og forenkling.

Medvirkning

I Frivillighetserklæringen heter det at regjeringen vil:

- **Styrke frivillig sektors medvirkning i politiske prosesser**

Eksempler på tilrettelegging for medvirkning og involvering av frivillig sektor i politiske prosesser der frivillighet er en viktig bestanddel:

- Regjeringen har laget inspirasjonsheftet *Samarbeid mellom frivillige org kommuner* som skal hjelpe flere kommuner til å inngå samarbeid med frivillige organisasjoner. Heftet inneholder blant annet veiledning for kommunene om fremgangsmåten for å inngå samarbeidsavtaler med frivillige foreninger og lag. I tillegg inneholder det mange gode eksempler fra kommuner som har gode erfaringer med samarbeid på områder som beredskapsarbeid, leksehjelp og arbeid mot barnefattigdom. Eksempelkommunene Surnadal, Skien, Drammen, Arendal og Oslo, i tillegg til Røde Kors, har bidratt med tekst og eksempler. Også Frivillighet Norge og KS har kommet med nyttige innspill underveis.
- 24. september møtte statsrådene fra Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Kulturdepartementet og statssekretær fra Justisdepartementet representanter fra åtte frivillige organisasjoner med hensikt å diskutere hvordan frivilligheten og det offentlige sammen kan bidra til et mer langsiktig arbeid for å bosette og integrere flyktninger.
- I 2015 utarbeidet Helse- og omsorgsdepartementet i samarbeid med Frivillighet Norge og KS *Nasjonal strategi for frivillig arbeid på helse- og sosialfeltet*. Strategien skal legge til rette for samarbeid mellom offentlig og frivillig sektor og bidra til å rekruttere flere frivillige til helse- og omsorgsfeltet og bidra til å redusere ensomhet. Strategien skal revideres årlig av partene.
- Helse- og omsorgsdepartementet skrev i 2015 under en intensjonsavtale med Frivillighet Norge som tar sikte på et tettere samarbeid og bedre koordinering mellom partene. Intensjonsavtalen gjelder først og fremst folkehelsefeltet, men målene for avtalen legger samtidig i stor grad vekt på å sikre at frivillig sektor trekkes med på egne prinsipper både i stat og kommune.
- Helse- og omsorgsdepartementet har fått i oppdrag fra Helse- og omsorgsdepartementet å utarbeide et utkast til en ny samlet nasjonal strategi for seksuell helse. Helse- og omsorgsdepartementet har lagt til rette for en bred høringsrunde der en rekke organisasjoner har gitt sine innspill til strategien. Helse- og omsorgsdepartementet overleverer sitt utkast ultimo desember. Ny samlet strategi for seksuell helse er planlagt lagt frem ila 2016.
- «Dine 30» er en kampanje for fysisk aktivitet i hverdagen som Helse- og omsorgsdepartementet har utviklet i nært samarbeid med frivillig sektor. Som en del av satsningen på fysisk aktivitet har også aktiv aldring trådt frem som en viktig satsning. Det ble nylig invitert til fagseminar der også frivillig sektor var bredt representert, både i programmet og blant deltakerne. Også knyttet opp mot kampanjer innen områdene rus og tobakk har disse blitt utviklet og gjennomført i tett samarbeid med frivillig sektor.
- Helse- og omsorgsdepartementet arbeider tett sammen med bruker-/ frivillige organisasjoner på psykisk helse-feltet. Det er opprettet et eget brukerråd for psykisk helse- og rusfeltet «BrukerROP» med representanter fra 15 brukerorganisasjoner. Direktoratet har jevnlig møter med «BrukerROP», for at organisasjonene skal ha mulighet til å påvirke arbeidet i direktoratet.

- Helsedirektoratet jobber med å involvere brukere og helsepersonell for å utvikle tjenestene. I den forbindelse er det satt i gang et arbeid for å systematisere metodikken for dette og for å etablere et brukerråd på systemnivå. I dette utviklingsarbeidet deltar mange av de store pasient- og brukerorganisasjonene i Norge, som Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon, Unge funksjonshemmede, Kreftforeningen, Nasjonalforeningen for folkehelsen, og Pensjonistforbundet m.fl.
- Arbeids- og sosialdepartementet fører dialog med organisasjonene gjennom jevnlige møter i Kontaktutvalget mellom regjeringen og representanter for sosialt og økonomisk vanskeligstilte. Andre departementer deltar på møtene alt etter hvilke temaer som settes på dagsorden. Brukermedvirkning er et tema som jevnlig tas opp.
- Justis- og beredskapsdepartementet har avholdt innspillsmøter med frivillig sektor om forebygging av vold i nære relasjoner og forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme.
- Justis- og beredskapsdepartementet har jevnlige møter med Frivillige organisasjoners redningsfaglige forum (FORF) om saker som berører redningstjenesten.
- Forsvarsdepartementet gjennomfører årlige ressursdialoger med de frivillige organisasjonene og inviterer organisasjonene til årlig orientering om regjeringens budsjettforslag, herunder fordeling av tilskudd. FD gir i disse møtene informasjon om søknadsprosessen, økonomiske rammer og eventuelle føringer.
- Kunnskapsdepartementet har opprettet ordningen *Program for basiskompetanse i frivilligheten (BKF)*, som ble opprettet i statsbudsjettet for 2015. Ordningen gir frivilligheten mulighet til å være med på å drive opplysningsvirksomhet for voksne innenfor grunnleggende ferdigheter. Kunnskapsdepartementet har hatt dialog med Voksenopplæringsforbundet forut for at tilskuddet ble utlyst. BKF-programmet forvaltes av Vox. Ordningen er foreslått videreført i 2016 med den samme rammen som i 2015.
- Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet har regelmessige kontaktmøter med LNU, Unge funksjonshemmede og Ungdom og fritid. I tillegg innkaller departementet systematisk relevante organisasjoner til innspillsmøter på temaer som skal behandles i meldinger eller handlingsplaner. Eksempelvis har departementet avholdt innspillsmøter i forbindelse med strategi mot barnefattigdom (2015-2017), tiltaksplan for å bekjempe vold og seksuelle overgrep mot barn (2014-2017), opptrappingsplan mot vold (2016-, og forberedelser til rapportering på barnekonvensjonen (2016).
- Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet samarbeider med frivillige organisasjoner om ulike typer barnehøringer, og har invitert frivilligheten til å inngå en avtale om felles innsats for å nå målet om at alle barn skal få delta jevnlig på en fritidsaktivitet. I tillegg avholdes årlig Kontaktkonferansen, der alle barne- og ungdomsorganisasjonene er invitert.
- Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet koordinerer arbeidet med å fremme likestilling og motvirke diskriminering. Det er viktig for departementet å ha kontakt med organisasjonene på feltet i arbeidet med å utvikle ny politikk og følge opp vedtatte mål. En rekke oppgaver på dette området er delegert til Barne-, ungdoms-, og familiedirektoratet. Både departementet og direktoratet har en rekke møtepunkter med relevante organisasjoner som jobber med bl.a. personer med nedsatt funksjonsevne, etnisk diskriminering, lesbiske-, homofile-, bifile og transpersoner samt organisasjoner på kjønnslikestillingsfeltet.
- For andre år på rad arrangerte regjeringen sin nasjonal dialogkonferanse med innvandrersorganisasjoner, innvandrerråd og andre relevante aktører. Over 200 deltok på konferansen i Oslo, 20. oktober 2015. I år var det åtte ulike parallellsesjoner hvor ulike temaene ble diskutert, og deltakerne kunne gi innspill direkte til ansvarlige statsråder og statssekretærer. Målet med konferansen er å gi lokale innvandrersorganisasjoner og andre anledning til å løfte fram sine synspunkter og diskutere saker de er opptatt av med sentrale politikere og forvaltning.

Forenkling og samarbeid

I Frivillighetserklæringen heter det at regjeringen vil:

- **Møte frivilligheten med mest mulig ensartet praksis, holdninger og bruk av begreper og**
- **Tilpasse tilskuddsordninger til frivillighetens egenart uavhengig av hvilket departement, direktorat eller etat som forvalter tilskuddet.**

Eksempler gjennomførte tiltak er:

- Kulturdepartementet har i samarbeid med frivillig sektor gått igjennom definisjoner og dokumentasjonskrav for tellende medlem og tellende lokallag i statlige tilskuddsordninger. Begrepene er til dels definert ulikt og det stilles ulike krav til dokumentasjon. Ulik ordlyd kan skape usikkerhet om innhold og ulike krav til dokumentasjon fører til at organisasjoner må dokumentere samme informasjon på ulike måter. Endelige felles definisjoner og dokumentasjonskrav vil innarbeides i en oppdatert versjon av veilederen "Forenkling av statlige tilskuddsordninger for barne- og ungdomsorganisasjoner". Forslag til felles definisjoner og krav til dokumentasjon er sendt på høring i desember 2015.
- Kulturdepartementet har laget en egen nettside der man finner lenker til statlige tilskuddsordninger for frivillige organisasjoner i alle departementer: www.regjeringen.no/frivilligtilskudd Flere av departementene har etablert egne kunngjøringsider på sine nettsider med informasjon blant annet om målet med ordningene, kriterier for tilskudd, frister, aktuelle skjemaer og oversikt over mottakere.
- Veilederen *Forenkling av statlige tilskuddsordninger for barne- og ungdomsorganisasjoner* er tatt i bruk av flere departementer – også for ordninger som ikke kun retter seg mot barn og unge. Dette gjelder blant annet Helsedirektoratets tilskuddsordninger, Justis- og beredskapsdepartementets arbeid med tilskuddsordninger til frivillig sektor og Kommunal- og moderniseringsdepartementets tilskudd til nasjonale minoriteters organisasjoner og tilskudd til kvensk språk og kvensk/norskfinsk kultur. Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet har gjennomført en revisjon og forenkling av forskriften om tilskudd til frivillige organisasjoner. I tillegg har Barne-, familie- og ungdomsdepartementet blitt bedt om å utforme rundskriv for andre tilskuddsordninger i samsvar med veilederen – *Forenkling av statlige tilskuddsordninger for barne- og ungdomsorganisasjoner*.
- Helsedirektoratet har i 2014/2015 gjennomgått og endret regelverk i to ordninger: Tilskudd til frivillig rusmiddelforebyggende arbeid og Tilskudd til organisasjoner som arbeider innen feltet hiv og seksuelt overførbare infeksjoner. I begge tilfeller har det vært involvering av frivillig sektor både i evaluering av ordningene og i utarbeiding av nytt regelverk. Regelverket for Tilskudd til frivillig rusmiddelforebyggende arbeid er nå godkjent i HOD og vil tre i kraft for tilskuddsåret 2016. Organisasjonene vil høres etter neste års tildeling for å sikre at regelverket ikke har hatt store og uintenderte konsekvenser. Utkast til nytt regelverk for Tilskudd til organisasjoner som arbeider innen feltet hiv og seksuelt overførbare infeksjoner er nå på høring hos organisasjonene og vil tre i kraft fra og med tilskuddsåret 2016.
- Arbeids- og sosialdepartementet har i samarbeid med Arbeids- og velferdsdirektoratet gjennomgått regelverkene for tilskudd til drift av organisasjoner og prosjekter/aktiviteter for sosialt og økonomisk vanskeligstilte med sikte på forbedring av struktur, enklere språk og tydeligere krav. Utkast til reviderte regelverk er forelagt organisasjonene i Samarbeidsforum mot fattigdom. Reviderte regelverk gjøres gjeldende fra tilskuddsåret 2016.
- Forsvarsdepartementet har utarbeidet et internkontrollsystem for Forsvarsdepartementets tilskuddsordninger som ligger åpent tilgjengelig på FDs hjemmeside. Dokumentet har blant annet som hensikt å sikre felles rutiner for saksbehandling, gjøre informasjon og vurderinger lett tilgjengelig og etterprøvbart for interne og eksterne interessenter, samt tydeliggjøre ansvar, myndighet og roller for Forsvarsdepartementets tilskuddsforvaltning.

- Kunnskapsdepartementet har i 2015 iverksatt en del forenklinger i tilskuddet som skal stimulere organisasjoner til aktiviteter som kan bidra til å nå sektormålene for grunnopplæringen. Tilskuddsforvaltningen legges fullt ut til Utdanningsdirektoratet og omleggingen har medført kortere saksbehandlingstid, slik at tilskuddene er blitt utbetalt tidligere på året enn det som var vanlig før.
- I 2015 har Kunnskapsdepartementet også gjort en gjennomgang av tilskuddsordningen for studieforbund. Både Vox, som forvalter ordningen, og studieforbundene har gitt tilbakemeldinger om at de overordnede målene som er satt i Voksenopplæringsloven for studieforbundenes opplæring, er så generelle at tilskuddsmottakerne har hatt vanskelig for å rapportere på måloppnåelse. I Prop. 1 S (2015-2016) foreslås det å holde av om lag ti prosent av tilskuddsmidlene til kursvirksomhet rettet mot grupper i utenforskap. Målrrettingen mot utenforskap er i tråd med folkeopplysningstradisjonen studieforbundene er en del av

I Frivillighetserklæringen heter det videre at regjeringen vil ha

- **Aktiv bruk av Frivillighetsregisteret som et verktøy i samhandlingen mellom frivillige organisasjoners og staten**

Eksempler på gjennomførte tiltak er:

- Registreringsavgiften og årsavgiften er fjernet og mellom 80 og 100 nye organisasjoner registrerer seg hver uke.
- I samarbeid med frivillig sektor, inkludert Frivillighet Norge, Norges Idrettsforbund og Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner, arbeides det med å gjøre innrapportering av data til Frivillighetsregisteret enklest mulig for organisasjonene. En løsning for integrasjon av organisasjonenes medlemsregistre med Frivillighetsregisteret vil være klar i 2016.
- Regjeringen har vedtatt at alle departementer skal stille krav om registrering i Frivillighetsregisteret i tilskuddsordninger for frivillige organisasjoner, i første omgang i ordninger for driftstilskudd.